

Ot.prp. nr. 21

(2008–2009)

Om lov om endringer i folketrygdloven

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 12. desember 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Bakgrunn

I Ot.prp. nr. 76 for 2007-2008 er det foreslått en rekke endringer i folketrygdlovens regler om innhenting av opplysninger mv. og tilbakekreving av feilutbetalinger. I Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 er det foreslått endringer i flere av de samme bestemmelsene i forbindelse med at behandling og utbetaling av stønad til helsetjenester overføres fra Arbeids- og velferdsetaten til Helsedirektoratet og underlagte organer. Helse- og omsorgsdepartementet valgte i sin proposisjon å relatere endringsforslagene til gjeldende folketrygdlov, og anfører i proposisjonens punkt 4 følgende begrunnelse for dette:

«I Ot.prp. nr. 76 (2007 – 2008) Om lov om endringer i folketrygdlova og i enkelte andre lover (tilbakekrevjing etter feilutbetalingar, tiltak mot trygdemisbruk, renter og erstatning i trygdesaker) har Arbeids- og inkluderingsdepartementet fremmet forslag til endringer i flere av bestemmelsene som i denne proposisjonen foreslås endret for å hjemle overføringen av helserefusjonsområdet til Helsedirektoratet.

Departementet har i denne odelstingsproposisjonen valgt å foreslå endringer i folketrygdlovens bestemmelser slik de lyder når forslaget fremmes. Begrunnelsen er at overføringen av helserefusjonsområdet til Helsedirektoratet kan gjennomføres uavhengig av forslagene i Ot.prp. nr. 76 (2007 – 2008).

De lovendringene som er foreslått i denne odelstingsproposisjonen, vil kunne få konsekvenser for utformingen av følgende forslag til

lovendringer i Ot.prp. nr. 76 (2007 – 2008): § 21 – 3 tredje ledd, § 21 – 4 første og andre ledd, ny § 21 – 4 a første ledd, ny § 21 – 4 c andre, tredje og fjerde ledd, § 22 – 15 første, fjerde og syvende ledd og ny § 22 – 15 a første, tredje og femte ledd.»

Endringene i de aktuelle bestemmelsene i Ot.prp. nr. 82 dreier seg utelukkende om tilføyelser med sikte på at reglene, i tillegg til Arbeids- og velferdsetaten, skal kunne brukes av «Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer» (eller tilsvarende formuleringer). Et unntak er endringene som knytter seg til innkreving av feilutbetalinger som gjelder helserefusjoner eller andre feilutbetalinger fra helsetjenesteforvaltningen. Etter gjeldende regler og etter forslagene i Ot.prp. nr. 76 skal innkreving foretas av Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral etter reglene i bidragsinnkrevingsloven. Helse- og omsorgsdepartementet ønsket imidlertid å holde mulighetene åpne for at innkreving skulle foretas av et annet organ, men fortsatt med anvendelse av de tvangsmidler som bidragsinnkrevingsloven stiller til rådighet. Forslaget i Ot.prp. nr. 82 til endring i folketrygdloven § 22-15 nåværende fjerde ledd tok sikte på å holde en slik mulighet åpen.

Forslagene i Ot.prp. nr. 82 er behandlet i Innst. O. nr. 13 for 2008-2009 og vedtatt i Odelstinget og Lagtinget henholdsvis 25. november og 4. desember 2008.

Som forutsatt i Ot.prp. nr. 82, jf. sitatet ovenfor, bør de aktuelle endringene innarbeides også i forslagene i Ot.prp. nr. 76, slik at helsetjenesteforvalt-

ningen får de beføyelser som bestemmelsene tar sikte på å gi. De berørte bestemmelser er forslagene til endringer i folketrygdloven § 21-3 tredje ledd, § 21-4 første og andre ledd, § 21-4 a første ledd, § 21-4 c andre, tredje og fjerde ledd, § 22-15 første, fjerde og sjuende ledd og § 22-15 a første, tredje og femte ledd. Arbeids- og inkluderingsdepartementet foreslår at lovforslagene endres i tråd med dette. I tillegg bør det foretas en endring i en ny bestemmelse foreslått i Ot.prp. nr. 82, folketrygdloven § 21-11 a. I denne bestemmelsen vises det til enkelte av bestemmelsene i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7. Disse henvisningene bør rettes opp som følge av de endringer i den sistnevnte bestemmelsen som er foreslått i Ot.prp. nr. 76.

Det vises til lovforslaget og merknadene til de enkelte paragrafene (punkt 2).

Lovendringene foreslås å tre i kraft straks.

Det er ikke foreslått innarbeidet henvisninger til helsetjenesteforvaltningen i forslaget i Ot.prp. nr. 76 til ny § 21-4 a andre ledd i folketrygdloven om kontrollbesøk på arbeidsplasser mv. Det bør i tilfelle skje en nærmere vurdering av behovet for denne hjemmelen i forhold til helserefusjonene. Helsetjenesteforvaltningen er heller ikke aktuell i forhold til forslaget i Ot.prp. nr. 76 om utveksling av informasjon med forsikringsbransjen mv. (forslaget til ny § 21-4 b i folketrygdloven).

Endringsforslagene er avklart med Helse- og omsorgsdepartementet.

2 Merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget til endringer i folketrygdloven

Til § 21-3 tredje ledd

Endringen innebærer at «Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer» tilføyes blant de organer som skal kunne bruke bestemmelsen. Dette tilsvarer tilføyselsen i samme bestemmelse etter forslag i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008, jf. Innst. O. nr. 13 for 2008-2009.

Til § 21-4 første og andre ledd

Endringene innebærer at «Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer» tilføyes blant de organer som skal kunne innhente opplysninger mv. etter bestemmelsene. Dette tilsvarer endringene i de samme bestemmelsene etter forslag i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008, jf. Innst. O. nr. 13 for 2008-2009.

Til § 21-4 a første ledd

Endringene innebærer at «Helsedirektoratet» tilføyes som organ som skal kunne innhente opplysninger etter bestemmelsen. Formuleringen «særskilt utpekte enheter innen Arbeids- og velferdsetaten» forenkles samtidig til «særskilt utpekte enheter», slik at den vil omfatte også særskilt utpekte enheter i helsetjenesteforvaltningen. Endringen er forutsatt i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 punkt 4.

Til § 21-4 c andre ledd

Endringene innebærer at «Helsedirektoratet» tilføyes som organ som skal kunne bruke bestemmelsen. Formuleringen «særskilt utpekte enheter innen Arbeids- og velferdsetaten» forenkles samtidig til «særskilt utpekte enheter», slik at den vil omfatte også særskilt utpekte enheter i helsetjenesteforvaltningen. Endringen er forutsatt i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 punkt 4.

Til § 21-4 c tredje ledd

Endringene innebærer at «Arbeids- og velferdsetaten» erstattes med «det innhentende organ». Hensikten er å unngå den språklig kompliserende tilføyselsen med hensyn til helsetjenesteforvaltningen. Bestemmelsen vil etter dette gjelde uansett om vedkommende organ tilhører Arbeids- og velferdsetaten eller helsetjenesteforvaltningen. Endringen er forutsatt i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 punkt 4.

Til § 21-4 c fjerde ledd

Endringen innebærer at «opplysninger innhentet av Arbeids- og velferdsetaten» forenkles til den mer nøytrale formuleringen «opplysninger innhentet etter reglene i loven her», slik at reglene vil omfatte også opplysninger innhentet av helsetjenesteforvaltningen med henblikk på ytelse etter loven kapittel 5. Endringen er forutsatt i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 punkt 4.

Til § 21-11 a tredje ledd

Bestemmelsene i § 21-11 a ble foreslått tatt inn i folketrygdloven i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008, jf. Innst. O. nr. 13 for 2008-2009. I paragrafens tredje ledd vises det til enkelte bestemmelser i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7. Henvisningene bør rettes som følge av de endringer i den sistnevnte paragrafen som er foreslått i Ot.prp. nr. 76 for 2007-2008.

Til § 22-15 første ledd

Endringen innebærer at «Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet» tilføyes som organ som skal kunne bruke bestemmelsene om tilbakekreving av feilutbetalinger. Dette tilsvare de tilføyer i § 22-15 som er foreslått i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008, jf. Innst. O. nr. 13 for 2008-2009, men på grunn av de endringer i bestemmelsen som er foreslått i Ot.prp. nr. 76 for 2007-2008 må helsetjenesteforvaltningen tas inn i bestemmelsen på en noe annen måte enn i forhold til gjeldende regler.

Til § 22-15 fjerde ledd

Endringen innebærer at «Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet» tilføyes som organ som skal kunne bruke bestemmelsen. Dette tilsvare de tilføyer i § 22-15 som er foreslått i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008, jf. Innst. O. nr. 13 for 2008-2009, men på grunn av de endringer i bestemmelsen som er foreslått i Ot.prp. nr. 76 for 2007-2008 må helsetjenesteforvaltningen tas inn i bestemmelsen på en noe annen måte enn i forhold til gjeldende regler.

Til § 22-15 sjuende ledd

Endringen innebærer at Helsedirektoratet kan bestemme at feilutbetalinger av ytelser etter folketrygdloven kapittel 5 (helserefusjoner) skal kunne innkreves av annet organ enn Arbeids- og velferdsstatens innkrevingsentral. Innkrevingsreglene skal imidlertid fortsatt være reglene i bidragsinnkrevingsloven (eller avregning i framtidige ytelser).

Endringen tilsvare den endring i § 22-15 fjerde ledd som er foreslått i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008, jf. Innst. O. nr. 13 for 2008-2009, men bestemmelsene er omskrevet med sikte på at bestemmelsen skal gi klarere uttrykk for intensjonene. Slik endringen i § 22-15 fjerde ledd ble formulert i Ot.prp. nr. 82, er det uklart om reglene i bidragsinnkrevingsloven kommer til anvendelse dersom Helsedirektoratet bestemmer at et annet organ enn

Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral skal forestå innkrevingen.

Dersom for eksempel Statens Innkrevingsentral skulle bli valgt, reises det derfor også spørsmål om det er nødvendig med lovendringer for å sikre at den nye innkreveren har tvangsmidler til å foreta innkrevingen. Organet Statens Innkrevingsentral har ikke tvangsmidler. De tvangsmidler som dette organet bruker, knytter seg til innkrevingsobjektene og må bestemmes konkret for hver oppgave, se straffeprosessloven § 456. Med den nye formuleringen er det klart at tvangsmidlene i bidragsinnkrevingsloven vil kunne brukes uansett hvilken innkrever Helsedirektoratet velger.

Til § 22-15 a første ledd

Endringen innebærer at «Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet» tilføyes som organ som skal kunne bruke bestemmelsene om tilbakekreving av feilutbetalinger etter en direkte oppgjørordning. Endringen er forutsatt i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 punkt 4.

Til § 22-15 a tredje ledd

Endringen innebærer at «Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet» tilføyes som organ som skal kunne bruke bestemmelsen. Endringen er forutsatt i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 punkt 4.

Til § 22-15 a femte ledd

Endringen innebærer at Helsedirektoratet kan bestemme at feilutbetalinger av ytelser etter folketrygdloven kapittel 5 (helserefusjoner) skal kunne innkreves av annet organ enn Arbeids- og velferdsstatens innkrevingsentral. Innkrevingsreglene skal imidlertid fortsatt være reglene i bidragsinnkrevingsloven (eller avregning i framtidige oppgjør). Bestemmelsene er utformet på samme måte som den tilsvarende bestemmelsen i forslaget til § 22-15 sjuende ledd, se merknaden til denne bestemmelsen. Endringen er forutsatt i Ot.prp. nr. 82 for 2007-2008 punkt 4.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
lov om endringer i folketrygdloven.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 21-3 tredje ledd skal lyde:

Dersom Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer finner det nødvendig, kan en person pålegges å la seg undersøke eller intervju av den lege eller annen sakkyndig som etaten bestemmer. Dette gjelder i forbindelse med krav om ytelse og ved kontroll av om vilkårene for en ytelse fortsatt er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Dersom det er forenlig med kontrollhensynet, skal det tas hensyn til persons ønsker ved valg av lege eller sakkyndig.

§ 21-4 første og andre ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer har rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder eller for å kontrollere utbetalinger etter en direkte oppgjørsordning. Opplysninger kan innhentes fra helsepersonell, andre som yter tjenester forutsatt at de gjør det for trygdens regning, arbeidsgiver, tidligere arbeidsgiver, postoperatør, utdanningsinstitusjon, barnetilsynsordning, offentlig virksomhet, pensjonsinnretning, forsikringsselskap og annen finansinstitusjon. Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse.

Helsepersonell plikter etter krav fra Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer å undersøke eller intervju en pasient og gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for å kunne vurdere rettigheter og plikter etter loven her. Det samme gjelder andre som yter tjenester, forutsatt at de gjør det for trygdens regning, og andre særskilt sakkyndige. I en legeerklæring om sykefravær plikter legen å oppgi om en sykdom eller skade kan ha sammenheng med arbeidssituasjonen. Arbeids- og velferdsdirektoratet fastsetter godtgjørelsen for uttalelser og erklæringer som nevnt etter drøfting med berørte organisasjoner.

Det kan ikke kreves betaling fra pasienten i forbindelse med innhenting av erklæringer og uttalelser. Departementet kan gi forskrift om at erklæringer og uttalelser skal sendes elektronisk til Arbeids- og velferdsetaten.

§ 21-4 a første ledd skal lyde:

Når det foreligger rimelig grunn til mistanke om at det er skjedd eller vil skje urettmessige utbetalinger fra trygden, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet eller særskilt utpekte enheter pålegge andre enn dem som er nevnt i § 21-4 å gi de opplysninger som er nødvendige for å avdekke eller begrense urettmessige utbetalinger fra trygden. Opplysninger kan kreves også om andre enn stønadstakeren. Ved innhenting av opplysninger gjelder reglene i § 21-4 c.

§ 21-4 c andre, tredje og fjerde ledd skal lyde:

Dersom forhold ved en behandlers praksis gir grunnlag for å anta at det har skjedd urettmessige utbetalinger fra trygden, eventuelt ved et samarbeid mellom behandler og stønadstaker, kan det kreves fullstendig og uredigert pasientjournal. Krav om dette skal framsettes av Arbeids- og velferdsdirektoratet eller Helsedirektoratet eller av særskilt utpekte enheter.

Det innhentende organ skal oppgi formålet med opplysninger og erklæringer mv. som innhentes etter § 21-4 eller § 21-4 a første ledd. Det skal videre opplyses om hjemmelen for innhenting og om klageadgangen, se forvaltningsloven § 14. Dersom det i saker som nevnt i andre ledd i paragrafen her er fare for at kontrollhensyn motvirkes, kan formålet oppgis etter at opplysningene er utlevert.

Personopplysningslovens regler om informasjonsplikt og om behandling av opplysninger, herunder tilgang, oppbevaring, viderebefordring og sletting, gjelder for opplysninger innhentet etter reglene i loven her, med de unntak som følger av § 21-4 b.

§ 21-11 a tredje ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 6 og § 7 første, tredje og femte ledd gjelder tilsvarende for

Helsedirektoratet ved behandling av saker etter kapittel 5.

§ 22-15 første ledd skal lyde:

En utbetaling som Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet har foretatt til noen som ikke hadde krav på den, kan kreves tilbake dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren) eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren forsto eller burde ha forstått at utbetalingen skyldtes en feil. Det samme gjelder dersom vedkommende har forårsaket utbetalingen ved forsettlig eller uaktsomt å gi feilaktige eller mangelfulle opplysninger.

§ 22-15 fjerde ledd skal lyde:

Det skal settes fram krav om tilbakebetaling etter første til tredje ledd med mindre særlige grunner taler mot det. Det legges blant annet vekt på graden av uaktsomhet hos den som kravet retter seg mot, størrelsen av det feilutbetalte beløpet, hvor lang tid det er gått siden utbetalingen fant sted og om feilen helt eller delvis kan tilskrives Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet. Tilbakebetalingskravet kan herunder settes til en del av det feilutbetalte beløpet. Når den som kravet retter seg mot har opptrådt forsettlig, skal krav alltid fremmes, og beløpet kan ikke settes ned.

§ 22-15 sjuende ledd skal lyde:

Vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet kan innkreves ved trekk i framtidige trygdeytelser eller inndrives etter reglene i bidragsinnkrevingsloven av Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral eller, for så vidt gjelder

der ytelser etter kapittel 5, av det organ som Helsedirektoratet bestemmer.

§ 22-15 a første ledd skal lyde:

Feilutbetalinger som Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet har foretatt til behandlere, tjenesteytere eller andre etter en direkte oppgjørsordning, skal kreves tilbake med mindre annet følger av andre eller tredje ledd. Med feilutbetalinger menes blant annet utbetalinger på grunn av feil takstbruk, dobbeltregninger, overforbruk og behandling som ikke kan anses nødvendig.

§ 22-15 a tredje ledd skal lyde:

Dersom feilutbetalingen helt eller delvis kan tilskrives Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet, kan tilbakebetalingskravet settes ned eller falle bort. Når mottakeren eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren forsto eller måtte forstå at det dreide seg om en feil, skal kravet likevel alltid fremmes, og beløpet kan ikke settes ned.

§ 22-15 a femte ledd skal lyde:

Vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg. Tilbakebetalingsbeløpet kan dekkes ved trekk i framtidige oppgjør eller innkreves etter reglene i bidragsinnkrevingsloven av Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral eller, for så vidt gjelder ytelser etter kapittel 5, av det organ som Helsedirektoratet bestemmer.

II

Loven her trer i kraft straks.
